

BIBLIOTHEEK
RIJKSDIENST VOOR DE
IJSELMEERPOLDERS

**VERKENNINGEN OMTRENT DE
ONTWIKKELING VAN DE
NIEUWE STAD
ALMERE
IN FLEVOLAND**

RIJKSDIENST VOOR DE IJSELMEERPOLDERS

5241

FLEVO-BERICHTEN No. 78.

Rapporten inzake de inrichting en ontwikkeling
van de IJsselmeerpolders en andere
landaanwinningswerken

VERKENNINGEN OMTRENT DE ONTWIKKELING VAN DE NIEUWE
STAD "ALMERE" IN FLEVOLAND

RIJKSDIENST VOOR DE IJSELMEERPOLDERS
LELYSTAD 1970

t e n g e l e i d e

"Uit het bovenstaande blijkt duidelijk dat de afsluiting van de Zuiderzee, zoals zij thans is ontworpen, belangrijke wijzigingen zal brengen in de toestand van de omliggende gewesten, wijzigingen zo veelomvattend en ingrijpend als nog bij geen enkel tot dusver uitgevoerd openbaar werk het geval is geweest".

Memorie van Toelichting op
het ontwerp van Wet tot af-
sluiting en droogmaking van
de Zuiderzee. Sept. 1916.

Bovenstaande uitspraak van Dr. Lely, ter gelegenheid van de presentatie van zijn wetsontwerp een halve eeuw geleden, is nu al volledig realiteit geworden.

Toch heeft hij ook niet kunnen voorzien welke stormachtige ontwikkelingen zich zouden voltrekken, ontwikkelingen welke ertoe hebben geleid, dat in ons land gebrek aan ruimte één van de meest knellende nationale problemen is geworden.

In de noordvleugel van de Randstad veroorzaakt dit gebrek aan ruimte een aantal moeilijke problemen op het gebied van het leefmilieu, zoals t.a.v. volkshuisvesting, verkeer en recreatie.

En nu onze ruimtelijke nood hoog gestegen is, en bij de ruimtelijke ordening het accent steeds meer op de ordening en steeds minder op de ruimte valt, biedt het Zuiderzeeproject een unieke kans om in de onmiddellijke nabijheid van de Randstad, centraal gelegen in ons land, nieuwe woon-, werk- en recreatiegebieden in te richten, volgens de eisen die in de toekomst worden gesteld en passend in de ontwikkeling van ons land als geheel.

Gaarne vertrouw ik dat deze studie een goed uitgangspunt is bij de gedachtevorming over het urbanisatieproces, dat in de komende jaren in Flevoland op gang moet worden gebracht.

De Minister van Verkeer en Waterstaat

J.A. Bakker.

INHOUD.

	blz.
VOORWOORD	
I. INLEIDING	1
II. FUNCTIES VAN ALMERE BEZIEN IN DE REGIONALE CONTEXT.	4
II.1. Wonen	4
II.2. Werken.	6
II.3. Verzorging.	8
II.4. Recreatie	8
II.5. Verkeer	10
III. ENKELE GEOGRAFISCHE EN TECHNISCHE GEGEVENS VAN HET GEBIED VAN ALMERE.	14
III.1. Gebiedsbeschrijving.	14
III.2. De bodem en zijn geschiktheid voor de bouw	16
III.3. Hydrologie	21
III.4. Geschiktheid van het Gooimeer en het IJmeer voor de recreatie.	21
IV. OVERLOOPGEGEVENS.	27
IV.1. Overloop naar het Z.IJ.P.-gebied tot 2000	27
IV.2. Verdeling van de overloop uit de noordvleugel van de Randstad over de Zuidelijke IJsselmeerpolders.	29
IV.3. Fasering van de overloop naar de Z.IJ.P. tot 2000	32
V. OVERWEGINGEN BIJ DE STEDEBOUWKUNDIGE CONCEPTIE VAN ALMERE	37
V.1. Inleiding.	37
V.2. Alternatieve stedenbouwkundige concepties	38
V.3. Toelichting en keuze	40
V.4. Conclusie.	45
VI. BEPALING VAN DE GROOTTE VAN DE KERNEN	47
VI.1. Het inwonertal van de kernen op basis van het voortgezet onderwijs	48
VI.2. Winkelapparaat en kerngrootte	54
VI.3. Gemeenschapscentrum als criterium ter bepaling van de minima- le kerngrootte.	61
VI.4. Openluchtrecreatie binnen de kernen als criterium voor de kerngroottebepaling	64
VI.5. Stedenbouwkundige overwegingen bij de kerngroottebepaling. . .	67
VI.6. Hiërarchie van de kernen.	72

VII.	WONEN	74
	VII.1. Inleiding.	74
	VII.2. Verdeling van de woningen naar welstandsklasse	74
	VII.3. Verdeling naar soort woning.	75
	VII.4. Verdeling van de woningen naar grootte	76
	VII.5. Woningbezetting.	80
	VII.6. Aantal te bouwen woningen.	81
VIII.	WERKGELEGENHEID EN VOORZIENINGEN.	83
	VIII.1. Voorlopige raming van de beroepsbevolking	83
	VIII.2. Forensisme.	87
	VIII.3. Aard van de werkgelegenheid	89
	VIII.4. Ruimtebehoefte voor industrie	104
IX.	RECREATIEVE VOORZIENINGEN IN EN NABIJ ALMERE.	109
	IX.1. Algemene uitgangspunten	109
	IX.2. Recreatieve voorzieningen in de kernen en in internucleaire ruimten	112
	IX.3. Recreatieve voorzieningen met een regionale functie nabij Almere.	116
X.	VERKEERSONTWIKKELING TEN BEHOEVE VAN ALMERE	126
	X.1. Particulier vervoer.	126
	X.2. Openbaar vervoer	129
XI.	CAPACITEITSBENADERING VAN ALMERE EN AANTAL KERNEN	132
	XI.1. Capaciteitsbenadering	132
	XI.2. Aantal kernen	134
XII.	DE LOKATIE VAN DE EERSTE WOONKERN VAN ALMERE.	137
	XII.1. Inleiding.	137
	XII.2. Functies, karakter en omvang van de eerste woonkern.	137
	XII.3. Uitgangspunten en overwegingen	138
	XII.4. Overige bestemmingen	139
	XII.5. Alternatieve situeringen	141
	XII.6. Keuze van de lokatie van de eerste woonkern.	143
	XII.7. Conclusie.	145
XIII.	MODELLEN VAN DE POLYNUCLEAIRE STAD.	146
	XIII.1. Inleiding	146
	XIII.2. Stadsvormtypen.	147
	XIII.3. Voorlopige conclusies	149
	XIII.4. Modelopbouw van geheel Almere	150

		blz.
XIII.5.	Modelvarianten.	156
XIII.6.	Varianten	159
XIV.	URBANISATIESCHEMA'S	160
XV.	SAMENVATTING.	164
	LITERATUUR.	186

VOORWOORD.

Ter voorbereiding van de ontwikkeling van het stedelijk gebied in zuidwest Flevoland, is door de Rijksdienst voor de IJsselmeerpolders een oriënterende studie verricht om in het bijzonder een inzicht te verkrijgen in:

1. De omvang en het tempo van de stedelijke ontwikkeling in verband met de te verwachten overloop uit de noordvleugel van de Randstad naar de Zuidelijke IJsselmeerpolders;
2. De gewenste stedenbouwkundige opzet, waarbij o.m. aandacht is besteed aan
 - de voorwaarden voor een goed woonmilieu, zowel bij langzame als bij snelle groei,
 - een grote flexibiliteit ten opzichte van allerlei ontwikkelingen, die thans naar aard en omvang onvoldoende bekend zijn;
3. De situering van de eerste groeifase, zodanig dat met inachtneming van technische eisen
 - de omstandigheden voor de opvang uit de noordvleugel van de Randstad gunstig zijn,
 - de onzekerheden over bepaalde ontwikkelingen en bestemmingen (b.v. havengebieden) niet vertragend werken.

Het onder 1. genoemde onderzoek heeft er inmiddels toe bijgedragen dat de ministers van Verkeer en Waterstaat en van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening in juni 1970 tot overeenstemming kwamen met de provinciale besturen van Noord-Holland, Utrecht en Gelderland over een eerste belangrijke uitgangspunt inzake omvang en groeitempo, t.w.: Ter ontlasting van de bevolkingsdruk in de noordvleugel van de Randstad dient in Zuidwest Flevoland een stedelijk gebied tot ontwikkeling te worden gebracht dat in de komende 30 jaar woon- en werkgelegenheid kan verschaffen aan minimaal 125.000 en maximaal 250.000 inwoners.

Het onder 2 en 3 genoemde onderzoek verschaft de basis voor de volgende fase van voorbereiding, nl. het opstellen van een ruimtelijke structuurschets. Uit het onderzoek blijkt dat het niet wenselijk is om de hierboven genoemde 250.000 inwoners in één grote, aaneengesloten stad onder te brengen, maar dat het de voorkeur verdient deze inwoners te verdelen over een samenhangend stelsel van meerdere, in grootte variërende woonkernen. Men

kan dan spreken van een "meerkernige" of zo men wil van een "polynucleaire" stad. De studie heeft geleid tot een opzet van 7 met elkaar samenhangende woonkernen waarvan de eerste, ter grootte van 40.000 inwoners aan het Gooimeer is gesitueerd.

Door het verrichte onderzoek aan te duiden met de term "verkenningen", is aangegeven dat in dit rapport geen sprake is van een afgeronde studie, maar van een onderdeel van het gehele proces van voorbereiding, uitvoering en gebruik van een nieuwe stad. Bij verdere studies zal ook aandacht dienen te worden besteed aan ondermeer de financieel-economische aspecten van dit proces.

Naar een passende naam voor dit nieuwe stedelijke gebied werd nog geen onderzoek verricht. Aangezien de term "stedelijk gebied in Zuidwest Flevoland" nauwelijks hanteerbaar is, en incidenteel gebruikte aanduidingen als Overgooi, IJdrecht of Zuidweststad geen relatie hebben met het gebied zelf, is in dit rapport als voorlopige naam gebruikt: "Almere", de naam die het IJsselmeergebied in de middeleeuwen droeg, vóórdat de Zuiderzee ontstond. De mogelijkheid voor een betere naam blijft uiteraard open.

Van de Rijksplanologische Dienst, de Directie van de Waterstaat en de Dienst der Zuiderzeewerken werden kritische opmerkingen en waardevolle suggesties ontvangen, welke zo goed mogelijk in het rapport zijn verwerkt, en waarvoor hier erkentelijkheid wordt uitgesproken.

Tot slot een woord van dank aan de vele medewerkers van de Rijksdienst voor de IJsselmeerpolders, die zich met enthousiasme hebben gewijd aan deze "verkenning" van een nieuw werkterrein.

Een groot aandeel in deze studie hadden prof.dr. R.H.A. van Duin, die de algemene leiding had, ir. W.A. Segeren, die als coördinator van de projectgroep optrad, verder bestaande uit ir. H.A. Bruning, drs. P. Davelaar en ir. H. van Willigen.

DE DIRECTEUR VAN DE RIJKSDIENST
VOOR DE IJSSELMEERPOLDERS

dr. W.M. Otto.